

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

عنوان:

هفدهمین اجلاس کمیسیون مشترک جمهوری اسلامی ایران و ترکمنستان

مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

مهر ۱۴۰۳

شناسنامه گزارش

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

عنوان:

هفدهمین اجلاس کمیسیون مشترک جمهوری اسلامی ایران و ترکمنستان

مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

تهیه کنندگان: نجمه سوری ناصری

ناظر: شهرام عیدی زاده

واژگان کلیدی: ایران، ترکمنستان، تجارت

گروه: تحقیقات بازار و بین الملل. شماره: ۲۰۰۱

تاریخ انتشار: مهر ۱۴۰۳

نشانی: مشهد مقدس - خیابان امام خمینی - جنب باغ ملی - ساختمان اتاق بازرگانی - کد پستی: ۹۱۳۷۷۳۴۱۹۵

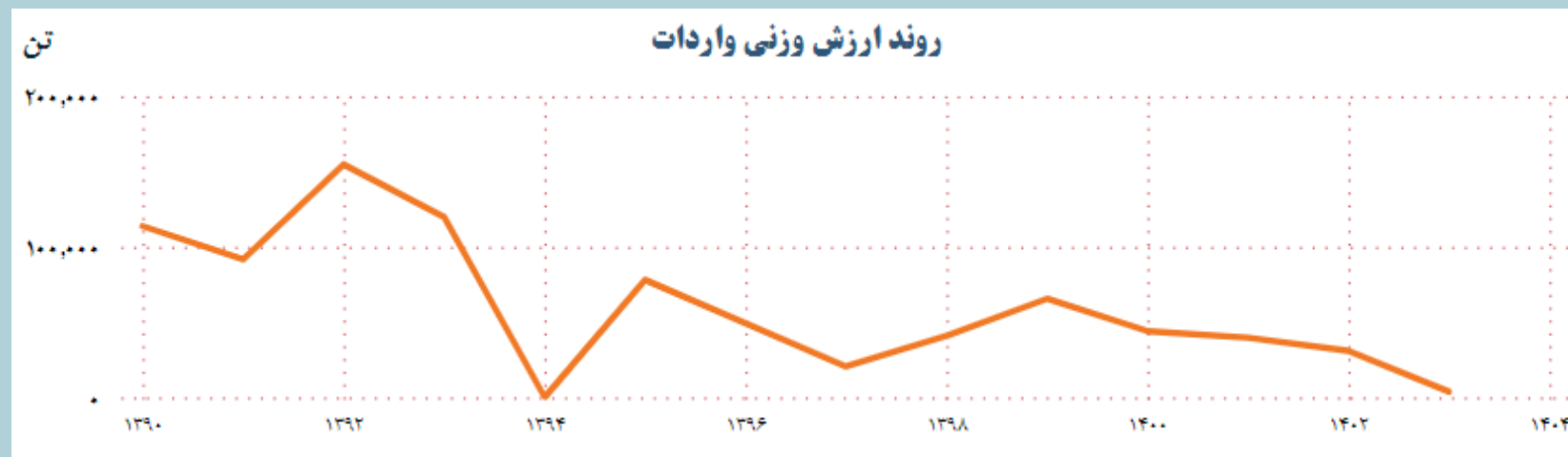
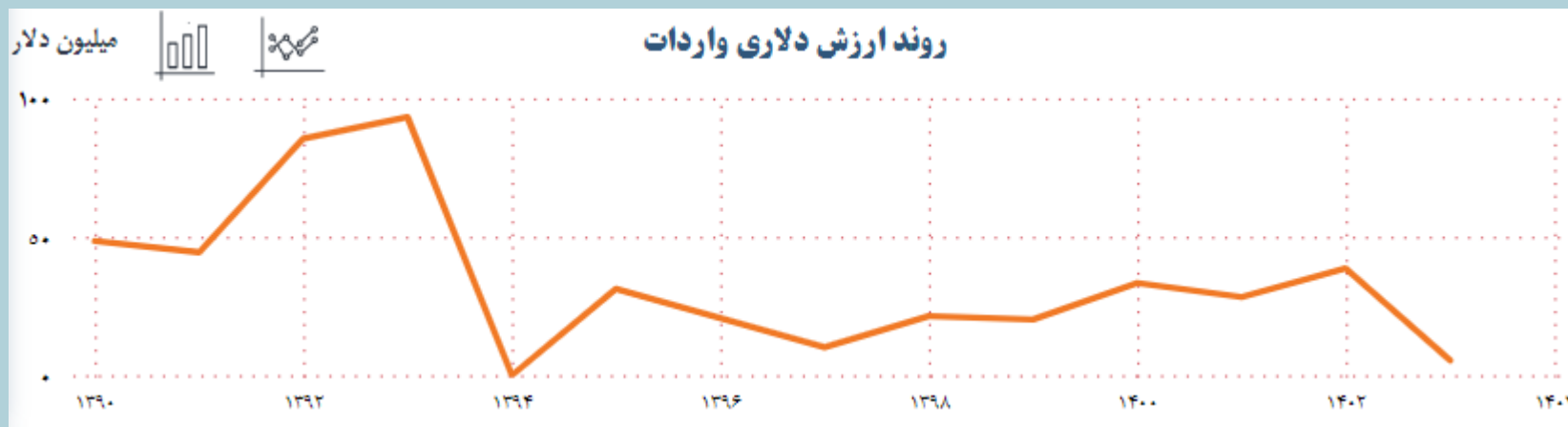
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

IMPORT

واردات
ایران از ترکمنستان

ارزش دلاری و وزنی واردات ایران از ترکمنستان

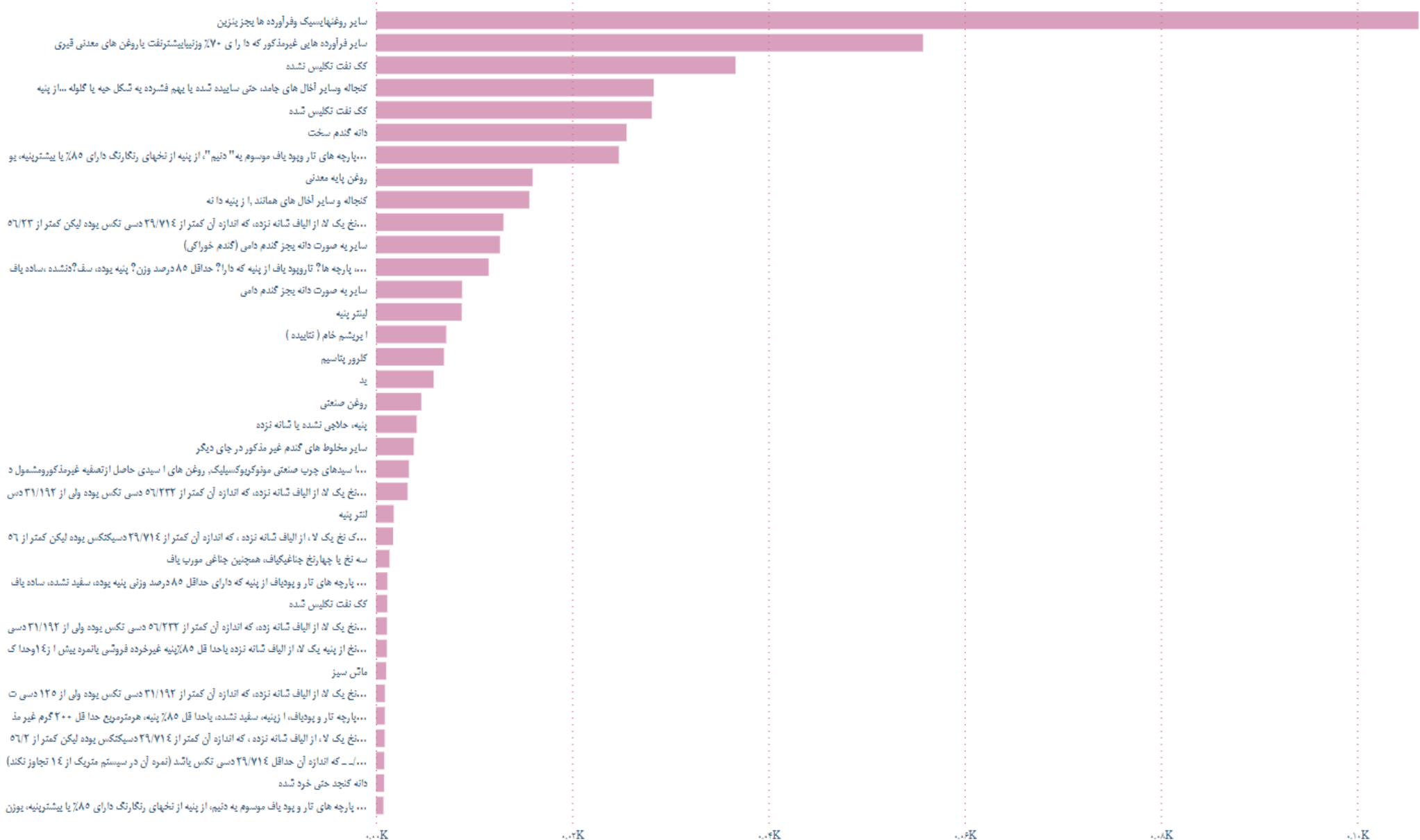

تجارت ایران (واردات از ترکمنستان) پس از کاهش در سال ۹۷ روند نوسانی اما صعودی خود را آغاز کرد و در سال ۱۴۰۲، ارزش دلاری واردات از ترکمنستان به ۳۸.۵۷ میلیون دلار رسیده است.

طبق بررسی آمار واردات فصل بهار سال ۱۴۰۳ واردات از ترکمنستان ۳۸۱۷ تن به ارزش ۵.۳۴ میلیون دلار است

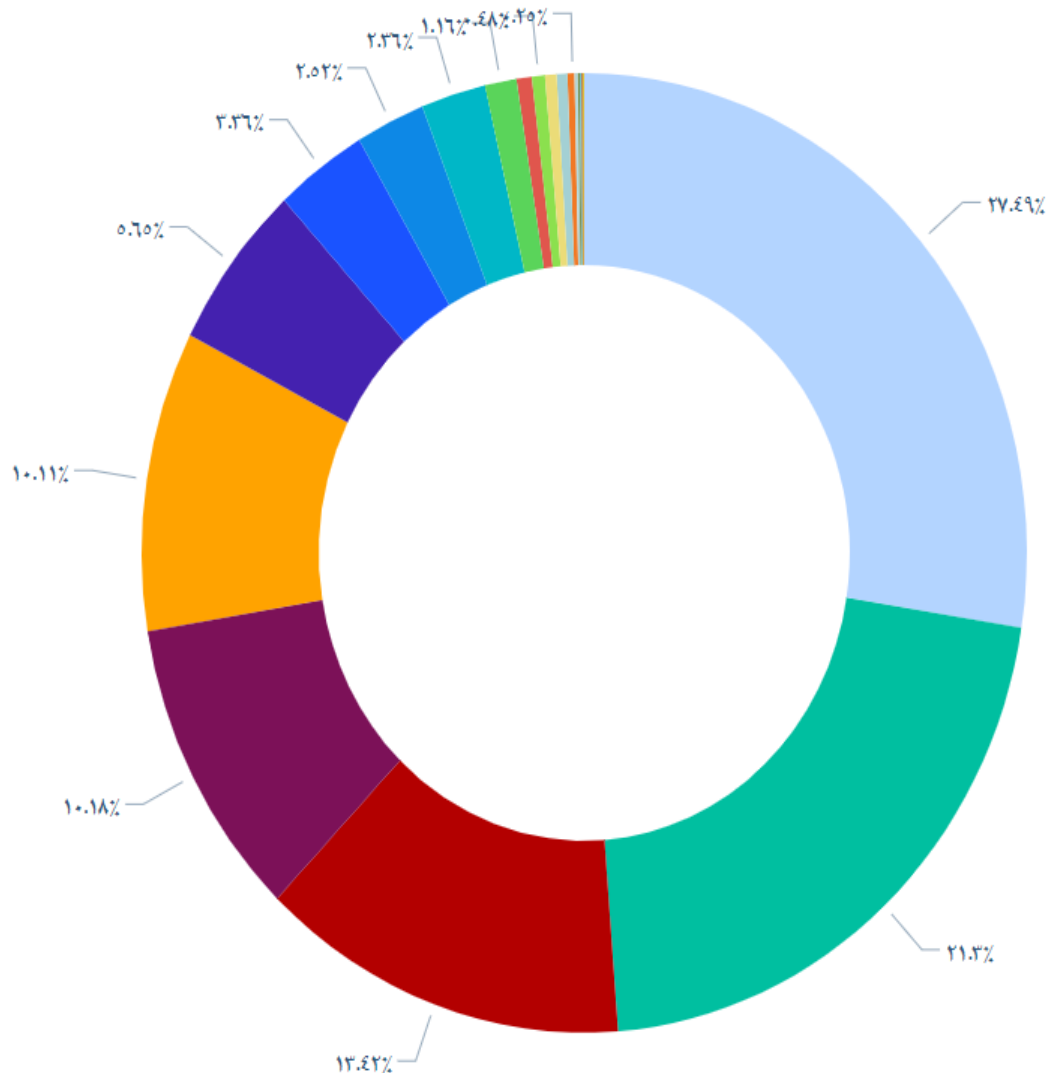
اقلام عمده واردات ایران از ترکمنستان

گمرکات برتر واردات کالا از ترکمنستان

- نام گمرک
- سرخس
 - بندر نوشهر
 - اینچه برون
 - مشهد
 - منطقه ویژه اقتصادی امیرآباد
 - فریدون کنار
 - بندر امیرآباد
 - منطقه ویژه اقتصادی سرخس
 - امیرآباد
 - منطقه ویژه اقتصادی کاوه
 - تهران امور واردات
 - باجگیران
 - لطف آباد
 - معاونت واردات و ترانزیت تهران
 - منطقه ویژه اقتصادی شهید رجایی
 - معاونت صادرات تهران
 - سهلان
 - شهرکرد
 - منطقه آزاد تجاری اروند - خرمشهر
 - غرب تهران

گمرکات برتر (از نظر ارزش دلاری) واردات از ترکمنستان در بررسی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۳ نشان می دهد که بیشترین واردات از گمرکات سرخس، بندر نوشهر، اینچه برون، مشهد، منطقه ویژه اقتصادی امیرآباد بوده است.

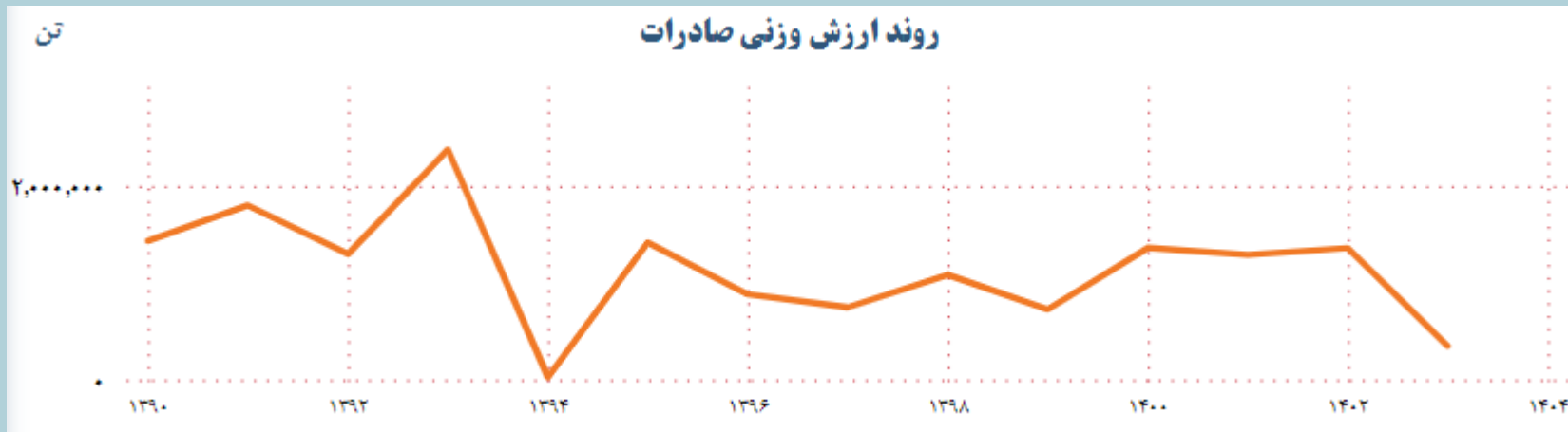
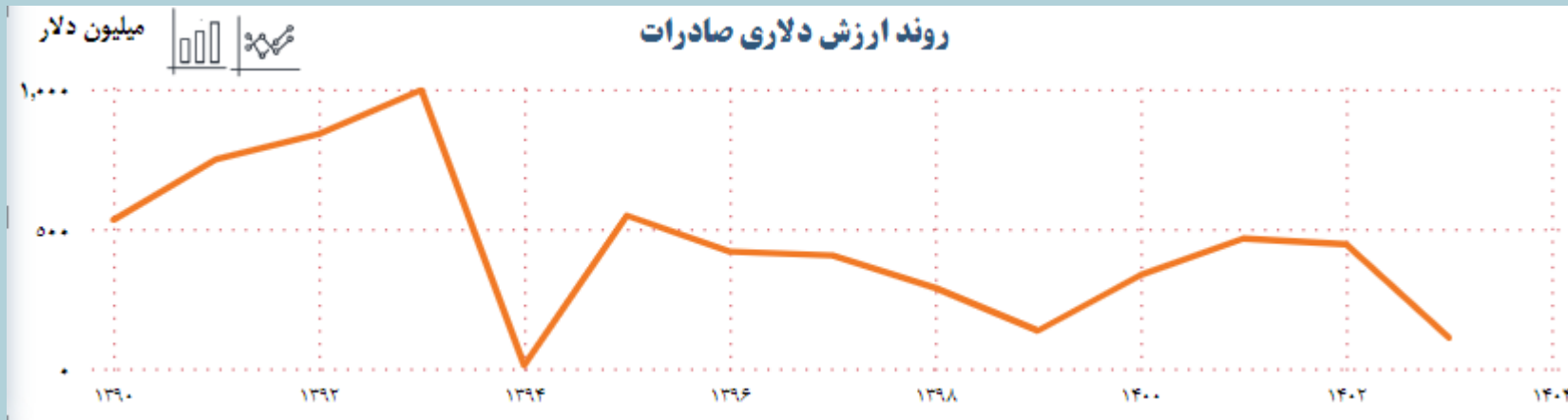
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

EXPORT

صادرات
ایران به ترکمنستان

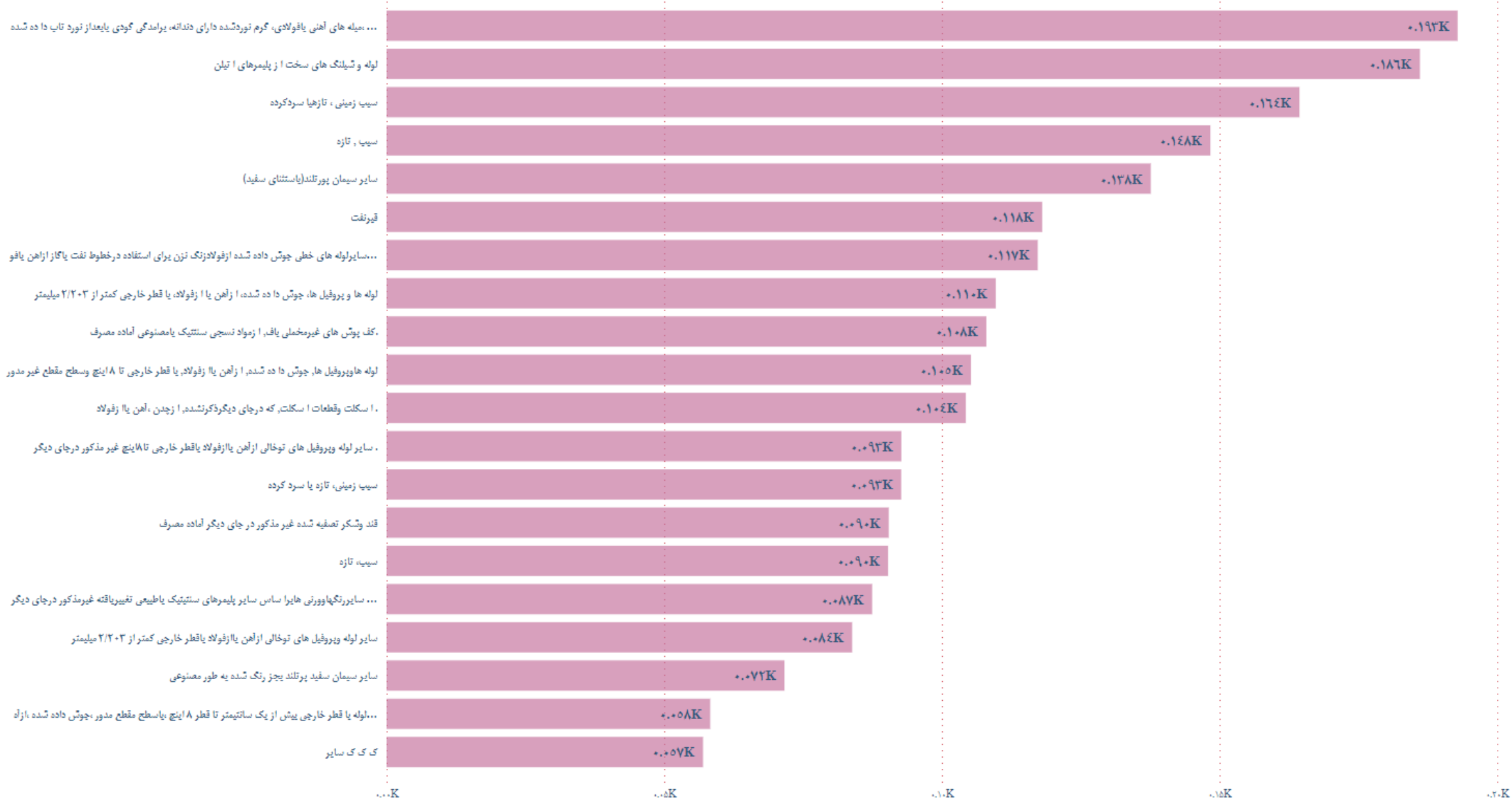
ارزش دلاری و وزنی صادرات ایران به ترکمنستان

با توجه به روند رو به رشد همکاری‌های ۲ کشور که در سالهای اخیر و به ویژه ماه‌های اخیر، عدد تجارت ایران با ترکمنستان در پایان ۱۳۹۳ به ۹۹۵ میلیون دلار رسید، از سال ۱۳۹۴ به این سو دلایل مختلف دست به دست هم دادند تا عدد تجارت ایران و ترکمنستان کاهش پیدا کند اما در سال‌های اخیر بهبود روابط سیاسی رشد تجارت با این کشور را رقم زد و در سال ۱۴۰۲ عدد تجارت با این کشور به مرز ۴۴۶ میلیون دلار رسید که از این عدد ۱۸۶ میلیون دلار در حوزه صنعت، ۱۵۶ میلیون دلار در حوزه معدن و صنایع معدنی و ۷۴ میلیون دلار در حوزه کشاورزی و صنایع غذایی و ۲۷ میلیون دلار محصولات پتروشیمی و محصولات با پایه نفتی و ۲ میلیون دلار فرش بوده است.

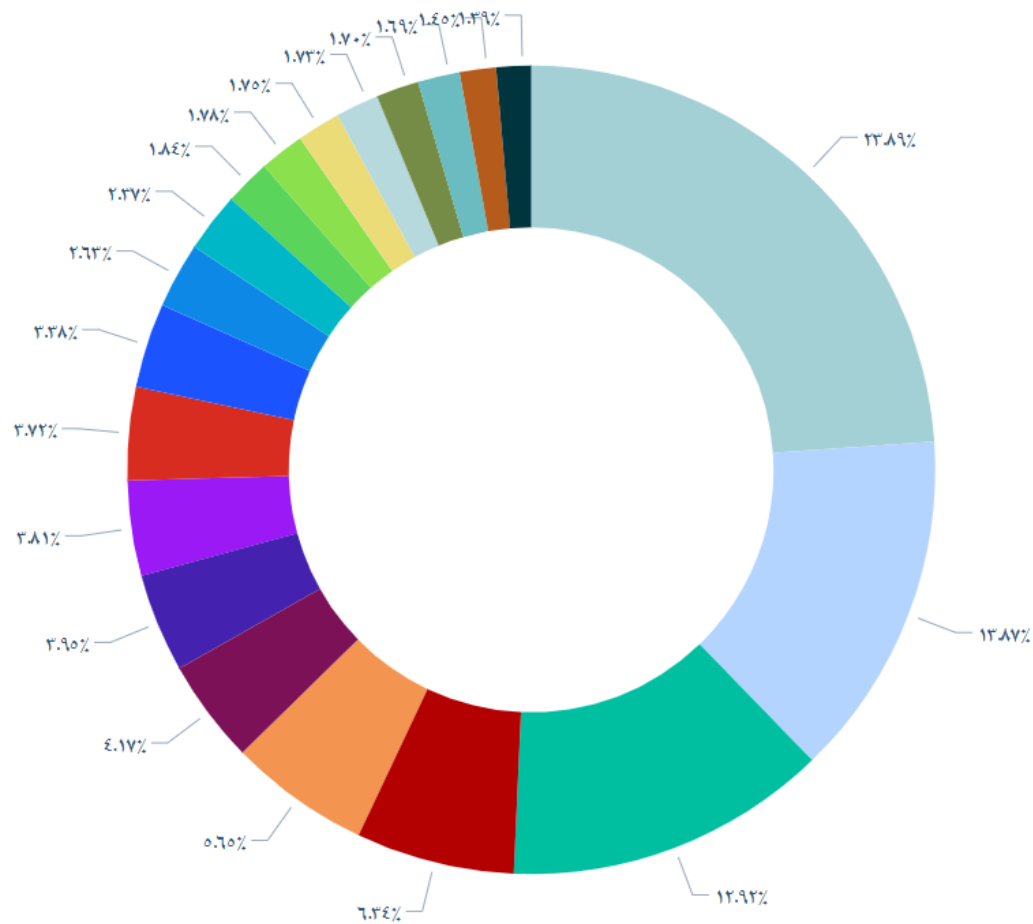
اقلام عمده صادراتی ایران به ترکمنستان

گمرکات برتر صادرات کالا به ترکمنستان

نام گمرک

- مشهد
- اینچه برون
- لطف آباد
- سرخس
- غرب تهران
- باجگیران
- قزوین
- اصفهان
- پتروشیمی بندرامام خمینی
- امیرآباد
- سمنان
- معاونت صادرات تهران
- ساری
- ارومیه
- بندر ترکمن
- گنبد کاووس
- ساوه
- بازارچه باجگیران
- بجنورد
- اراک

گمرکات برتر صادرات کالا از ایران به ترکمنستان، به ترتیب گمرک مشهد، اینچه برون، لطف آباد، سرخس و غرب تهران است

برخی از چالش‌های مهم تجارت با ترکمنستان

شرکت‌های ما در زمینه تجارت نوین یا هایتک هیچ‌گونه فعالیت‌هایی با ترکمنستان ندارند

تجارت نوین یا هایتک

روادید مشکل اصلی تجار در صادرات به کشور ترکمنستان است که از طرف این کشور به سختی صادر می‌شود

روادید تجار

موضوع تامین واگن و شرکت‌های خصوصی فعال در ترکمنستان در این حوزه و نرخ‌های غیر رقابتی

مشکلات حمل و نقل

اقتصاد ترکمنستان کاملاً دولتی است و شرکت‌های خصوصی تصمیم‌گیرنده پروژه‌ها نیستند. سفارتخانه و کنسولگری به عنوان دیده بان عمل کند و اطلاعات اقتصادی این کشور را در اختیار تجار قرار دهد تا شرکت‌ها بتوانند نفوذ بیشتری در بازار ترکمنستان داشته باشند

اقتصاد دولتی ترکمنستان

عدم ارتباطات بانکی که البته این خاص ترکمنستان نیست و ایران با سایر کشورها به خاطر تحریم‌ها ارتباطات بانکی ندارد و از این رو انتقالات پولی همیشه با هزینه‌های سرسام‌آوری انجام می‌شود

عدم ارتباطات بانکی

عدم بهره‌مندی از ظرفیت بالا در زمینه توسعه گردشگری و گردشگری درمانی که میان دو کشور وجود دارد.

گردشگری درمانی

ما بیش از هزار کیلومتر مرز آبی و خاکی با ترکمنستان داریم اما نتوانستیم از این ظرفیت‌ها استفاده کنیم و رقبا بر روی پروژه‌ها فعال شده‌اند. به عبارتی جای ایران را کشورهای اروپایی و چینی گرفتند. (با توجه به توان تولیدکنندگان صنعت ساختمان و محصولات ساختمانی ایران)

پروژه‌های از دست رفته ترکمنستان

عدم پذیرش کشتی‌های ایرانی در بندر ترکمن‌باشی، مسیر تردد تجارت دریایی ما را با ترکمنستان فوق‌العاده سخت کرده است این یکی از چالش‌های بزرگ بازرگانانی است که از مسیر دریا با ترکمنستان تجارت دارند

عدم پذیرش کشتی‌های ایرانی در بندر ترکمن‌باشی

قوانین خلق الساعه در ترکمنستان آنی صادر می‌شود و تجارت را با مشکل مواجه می‌کند. به عنوان مثال یکباره محدودیت ورود کامیون در گمرکات مرز اینچه‌برون یا لطف‌آباد ایجاد می‌کنند که این مشکلات عده‌ای را برای کالاهای فاسد شدنی ایجاد می‌کند

قوانین خلق الساعه

هفدهمین اجلاس کمیسیون مشترک جمهوری اسلامی ایران و ترکمنستان

هفدهمین کمیسیون مشترک جمهوری اسلامی ایران و ترکمنستان در راستای توسعه و تحکیم روابط اقتصادی دو کشور در تاریخ ۲۶ لغایت ۲۸ آبان ماه در سال ۱۴۰۲ در عشق آباد برگزار شد. در این نشست پیرامون حوزه‌های مختلف همکاری همچون ترانزیت و حمل و نقل، انرژی، گاز، تجارت و سرمایه گذاری، گمرک، موضوعات بانکی و مالی، استاندارد، گردشگری، بهداشت، کشاورزی و موارد مهم دیگر مذاکره و رایزنی بعمل آمد.

شایان ذکر است از طرف کشورمان وزارت راه و شهرسازی و از طرف ترکمنستان وزارت امور خارجه مسئولیت برگزاری کمیسیون مشترک را بر عهده داشته اند

طرفین مسائل توسعه همکاری بین مناطق دو کشور را در زمینه های علوم و آموزش، فرهنگ، مراقبت های بهداشتی، ورزش و گردشگری و حفاظت از محیط زیست در نظر گرفتند. همچنین وزیر راه و شهرسازی از توافق برای برگزاری رویدادهای فرهنگی و ورزشی با تمرکز بر مفاخر دو کشور خبر داد.

01

- حضور ایرانیان در سیصدمین سالروز تولد مختومقلی فراغی، شاعر بزرگ ترکمن زبان که از مفاخر مشترک ایران و ترکمنستان و تمامی ترکمن زبانان جهان محسوب میشود.
- دعوت اتاق مشترک ایران و ترکمنستان از هیات تجاری این کشور برای بازدید از ایران اکسپو ۲۰۲۴ و سفر رئیس اتاق ترکمنستان در رأس یک هیات به همراه ۱۵۰ تاجر ترکمنستانی به ایران
- سفر هیات تجاری با همراهی رئیس اتاق بازرگانی استان خراسان رضوی و فعالین بخش خصوصی و نمایندگان بنگاههای اقتصادی استان خراسان رضوی، در بهمن ۱۴۰۲ به ایالت ماری ترکمنستان و انجام دیدارهایی با اعضای تشکل های اقتصادی و فعالان بخش های تولید و تجارت این کشور و همچنین بازدید از مراکز صنعتی و نمایشگاهی و مذاکرات B2B با فعالان حوزه های مختلف اقتصادی ترکمنستان
- نمایشگاه تخصصی ایران آگرو فود ۶ الی ۸ شهریور ماه ۱۴۰۳ در زمینه مواد غذایی، محصولات کشاورزی، نوشیدنی ها و تجهیزات و ماشین آلات چاپ و بسته بندی در عشق آباد ترکمنستان برگزار شد.
- دعوت اتاق بازرگانی و صنایع ترکمنستان در همایش و نمایشگاه بین المللی فناوری پیشرفته ترکمنستان در تاریخ ۱۴ لغایت ۱۶ شهریور ماه ۱۴۰۳ که در عشق آباد برگزار شد.

توافقات انرژی

شرکت برق دولتی ترکمن گاز، شرکت توانیر و شرکت صادرات و ترویج انرژی «سانرژی پیشرو» توافقنامه چارچوبی را برای تسهیل روند مالی برای اجرای خط انتقال برق مریم (ترکمنستان) - مشهد (ایران) به امضا رساندند و سند اجرایی احداث خط انتقال برق و تامین تجهیزات برقی به ارزش ۳۴۰ میلیون دلار به امضای مقامات دو کشور رسید

02

احداث خط انتقال برق از طریق تهاتر با گاز به ارزش ۲۰۰ میلیون دلار انجام می‌شود؛ همچنین توافق اولیه برای صادرات ۱۴۰ میلیون دلار تجهیزات برق به ترکمنستان نیز انجام شد که سند آن بین شرکت توانیر و طرف ترکمنستانی به امضا رسید.

■ در جهت پیگیری و توسعه همکاری‌های صنعت برق و انرژی دو کشور ایران و ترکمنستان، هیاتی از این کشور در اردیبهشت ۱۴۰۳ با هدف توسعه مناسبات دو کشور در حوزه برق و انرژی نشستی در شرکت توانیر برگزار و طی آن دو طرف در خصوص توسعه ظرفیت‌های مشترک، روند تسهیل تامین منابع مالی احداث طرح خط سوم ارتباطی بین دو کشور بحث و تبادل نظر کردند، با احداث و بهره برداری از خط مذکور ظرفیت ارتباط الکتریکی بین دو کشور همسایه به حدود سه برابر افزایش می‌یابد، در این زمینه مطابق مناقصه برگزار شده از سوی طرف ترکمنی، پیمانکار ایرانی انتخاب و مقرر شده تا احداث بخش ترکمنستان خط انتقال سرخس (ایران) - ماری (ترکمنستان) به طول ۱۵۵ کیلومتر تا دو سال آینده احداث و تکمیل شود. البته، بخش ایرانی این خط انتقال پیش از این احداث و تکمیل شده است.

با احداث و تکمیل خط مذکور، ترانزیت برق ترکمنستان به کشورهای ثالث از طریق شبکه سراسری برق ایران نیز در دستور کار دو طرف قرار خواهد گرفت

احداث بزرگراه

تفاهم‌نامه همکاری سازمان مدیریت راهسازی کشور با وزارت راه و شهرسازی ایران در خصوص احداث بزرگراه مرزی گنبدکاووس - اترک-ایران منعقد شد. سند اجرایی در حوزه احداث جاده به ارزش ۵۵۰ میلیون دلار به امضا رسید.

03

اقدامی در راستای احداث بزرگراه مرزی انجام نشده است

حمل و نقل

در حوزه حمل و نقل نیز توافق شد تردد روزانه واگن‌ها از مرز سرخس به ۶۰۰ واگن و از اینچهبرون به ۱۰۰ واگن افزایش یابد و با حضور مدیران دو کشور در مرز مشکلات تردد واگن‌ها مرتفع شود.
مرز اینچهبرون تردد و روابط بین دو کشور ضعیف شده که باید رونق بگیرد، حتی در مرز سرخس و باج‌گیران نیز شرایط مناسب نیست

04

- طبق اظهارات فرمانداری سرخس، روزانه ۲۵۰ تا ۳۰۰ واگن بین ایران و ترکمنستان از ایستگاه راه‌آهن سرخس مبادله می‌شود و ظرفیت افزایش دو برابری مبادلات واگن با ترکمنستان را دارد. بخشی از اقدامات انجام شده در شهرستان سرخس، ایستگاه راه‌آهن سرخس ظرفیت افزایش مبادلات تا ۶۰۰ واگن در روز را دارد.
- توجه به مرزهای گسترده و ظرفیت‌های ترانزیتی ایران و ترکمنستان، هم توسعه بنادر و هم توسعه مرزهای زمینی برای شرکت‌های ایرانی و ترکمنی که مهم و مفید است.
- پیرو سفر هیات تجاری-اقتصادی استان خراسان رضوی به ترکمنستان برخی از مشکلات حمل و نقل همچون واگن‌ها در حال برطرف شدن است.

تعرفه ترانزیتی

کاهش تعرفه‌های ترانزیتی: کاهش و یکسان سازی تعرفه بین دو کشور انجام و توافق شد این موضوع برای سایر بارهای ترانزیت، از مبدا کشور ثالث به مقصد ایران هم انجام شود.

05

تغییری در تعرفه‌های ترانزیتی انجام نشده است

خط پروازی به عشق آباد

برقراری خط پروازی به عشق آباد: مقرر شد پرواز از مشهد به عشق آباد و یا از طریق کشور ثالث به مشهد و بعد به عشق آباد انجام شود و تقویم پروازی مسافری و باری تا دو ماه آینده (از تاریخ برگزاری اجلاس) تعیین و اعلام شود

05

■ پرواز مستقیم مشهد به عشق آباد برقرار نیست و پرواز از طریق کشور ثالث (استانبول و دبی) انجام میشود.

سند پیوند خواهرخواندگی

امضای سند پیوند خواهرخواندگی بین بندر امیرآباد و بندر ترکمن باشی: امضای سند در راستای افزایش تردد کشتی‌ها و سرمایه‌گذاری در پس کرانه‌ها شود

06

- یادداشت تفاهم خواهرخواندگی بین بندر امیرآباد جمهور اسلامی ایران و بندر ترکمن باشی ترکمنستان با وزیر راه و شهرسازی جمهوری اسلامی ایران و مدیرعامل شرکت ترکمنستانی در شهریور ۱۴۰۳ امضا شد

بخش سوخت و انرژی

در راستای افزایش همکاری‌ها در بخش سوخت و انرژی، طرف ترکمن از آمادگی برای افزایش حجم عرضه گاز طبیعی ترکمنستان به ایران از طریق خط لوله گاز کورپیه-کورت-کوی

06

سند توسعه همکاری‌های گازی ایران و ترکمنستان (چهارشنبه، هفتم شهریور) در حضور مسعود پزشکیان و قربانقلی بردی محمداف، وزیر نفت، مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران و رئیس شرکت دولتی ترکمن‌گاز امضا شد. حجم سوآپ گاز طبیعی در سال ۲۰۲۲ حدود ۵ میلیارد و ۱۰۰ میلیون مترمکعب بود که در سال ۲۰۲۳ تا حدود ۹ میلیارد و ۲۰۰ میلیون مترمکعب افزایش یافت. در شرایط کنونی دو نقطه تحویل بین دو کشور برای تحویل گاز تعیین شده و در مجموع توانایی انتقال حدود ۵۰ میلیون مترمکعب در روز بین دو کشور، مهیاست.

بازارچه‌های مرزی

فعال سازی بازارچه‌های مرزی بین ایران و ترکمنستان: بازارچه مرزی باجگیران بین دو کشور فعال است و طی ۲ ماه آینده (از تاریخ برگزاری اجلاس) کمیته مشترکی برای فعال سازی مرز اینچه‌برون تشکیل می‌شود. پیشنهاد طرف ایرانی راه‌اندازی سه بازارچه مرزی در استان‌های گلستان و خراسان شمالی بود که توسط طرف ترکمنستانی بررسی خواهد شد.

07

مطابق اظهارات مدیر پایانه مرزی اینچه برون گلستان، رشد ۴۲ درصدی تردد از این پایانه مرزی در سال ۱۴۰۲ که در پایانه مرزی اینچه برون ۳۸ هزار و ۵۵ تردد ثبت شد که از این تعداد بیش از ۱۶ هزار نفر وارد و ۲۱ هزار و ۶۶۹ تردد هم خروجی بودند. همچنین ناوگان ترکمنستانی، ایرانی، ترکی و سوئیسی به ترتیب بیشترین تردها را از مرز اینچه برون داشته‌اند. و کشورهای مقصد اغلب ترکمنستان و سپس قزاقستان است.

تکمیل زنجیره کریدور

برگزاری نشست چهارجانبه برای تکمیل زنجیره کریدور: توافق شد نشست چهارجانبه‌ای بین قزاقستان، ترکمنستان، ایران و عمان تا دو ماه آینده با هدف کاهش تعرفه‌های ترانزیتی و جابجایی کالا بین کشورها برگزار شود که در راستای تکمیل زنجیره کریدور شمال - جنوب و شرق - غرب است.

08

اقدامی در راستای برگزاری نشست چهارجانبه برای تکمیل زنجیره کریدور انجام نشده است.

صادرات مصالح ساختمانی ایرانی

صادرات مصالح ساختمانی ایرانی به ترکمنستان: وزیر راه از توافق برای افزایش تعداد نمایشگاه‌ها ایران و ترکمنستان خبر داد و گفت: کالاهای صنعتی و معدنی و مصالح ساختمانی ایرانی در بازار ترکمنستان مشتری خوبی دارد و مقرر شد برای شرکت ایرانی بازاریابی خوبی انجام شود

09

اقدامی در راستای برگزاری نمایشگاه کالاهای صنعتی و معدنی و مصالح ساختمانی ایرانی در بازار ترکمنستان انجام نشده است.